

หลักเกณฑ์การชำระค่าภาคหลวงในการทำไม้สวนป่า การเก็บหาของป่า (น้ำยางพารา) จากสวนป่าของ
องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้และกฎหมายป่าไม้ที่เกี่ยวข้อง

สำนักวิจัยพัฒนาและสารสนเทศ ขอสรุปและจำแนกการชำระค่าภาคหลวงและค่าบำรุงป่าในการ
ใช้ประโยชน์สวนป่าองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ ดังนี้

1. ค่าภาคหลวงไม้สวนป่า
2. ค่าภาคหลวงของป่า (มิใช่เนื้อไม้ เช่น น้ำยางพารา ผลปาล์ม ฯลฯ)

1. ค่าภาคหลวงไม้สวนป่า

1.1 สวนป่าโครงการที่ 1 (ปลูกตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ด้วยเงินลงทุนของ
องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้) ปลูกอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ

1.1.1. สวนป่าโครงการที่ 1 ที่ปลูกไม้หวงห้าม (เช่น ไม้สัก ไม้ยาง ไม้ประดู่ ฯลฯ) นำไปขึ้น
ทะเบียนที่ดินเป็นสวนป่าตามพระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ.2535 มาตรา 4 (4) และมาตรา 4 (5) ได้ (เอกสาร
แนบ 1) การทำไม้ออกตามพระราชบัญญัติสวนป่า ไม่ต้องชำระค่าภาคหลวง และค่าบำรุงป่า (ได้รับยกเว้น
ค่าภาคหลวงและไม่อยู่ภายใต้บังคับกฎหมายบางประการที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484)
ตามมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ.2535

1.1.2. สวนป่าโครงการที่ 1 ที่ปลูกไม้ที่มีไม้หวงห้าม (ไม้นอกประเภท เช่น ยูคาลิปตัส
ยางพารา ฯลฯ) นำไปขึ้นทะเบียนที่ดินเป็นสวนป่า ตามพระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ.2535 ไม่ได้ การทำไม้
ออกต้องยื่นขออนุญาตทำไม้ออกจากเขตป่าสงวนแห่งชาติ ตามกฎกระทรวงฉบับที่ 1106 (พ.ศ.2528) ออกตาม
ความในพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.2507 ว่าด้วยการทำไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ (เอกสารแนบ
2) เมื่อได้รับใบอนุญาตแล้ว ไม้ที่ทำออกต้องชำระค่าภาคหลวงและค่าบำรุงป่าตามที่กฎหมายกำหนด
(ค่าภาคหลวง ลูกบาศก์เมตรละ 5.- บาท ค่าบำรุงป่า ลูกบาศก์เมตรละ 5.- บาท รวม ลูกบาศก์เมตรละ 10.-
บาท) ตามกฎกระทรวงฉบับที่ 1221 (พ.ศ.2531) ออกตามความในพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.
2507 (เอกสารแนบ 3)

1.2 สวนป่าโครงการที่ 2 และ 3 (ปลูกขุดเขยตามเงื่อนไขสัมปทานทำไม้ทั่วประเทศขององค์การ
อุตสาหกรรมป่าไม้ และปลูกแทนบริษัทจังหวัดทำไม้ต่างๆ ตามเงื่อนไขสัมปทานที่ส่งเงินให้องค์การ
อุตสาหกรรมป่าไม้ดำเนินการ) ซึ่งปลูกอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ

1.2.1 สวนป่าโครงการที่ 2 และ 3 ที่ปลูกไม้หวงห้าม (เช่น ไม้สัก ฯลฯ) นำไปขึ้นทะเบียนที่ดิน
เป็นสวนป่าตามพระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ.2535 มาตรา 4 (5) ได้ ไม้ที่ทำออกในรอบตัดฟันแรกต้องจ่าย
ค่าตอบแทนในอัตรา 2 เท่าค่าภาคหลวงให้กรมป่าไม้ เพื่อนำไปปลูกป่าทดแทนขึ้นใหม่ ตามบันทึกข้อตกลง
เรื่อง การใช้ประโยชน์สวนป่าที่ปลูกตามเงื่อนไขสัมปทานทำไม้ระหว่างกรมป่าไม้กับองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้
ลงวันที่ 8 มิถุนายน 2538 (เอกสารแนบ 4)

1.2.2 สวนป่าโครงการที่ 2 และ 3 ที่ปลูกไม้ที่มีไม้หวงห้าม (ไม้นอกประเภท เช่น ยูคาลิปตัส
กระถินณรงค์ ฯลฯ) นำไปขึ้นทะเบียนที่ดินเป็นสวนป่า ตามพระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ.2535 ไม่ได้ การทำไม้
ออกต้องยื่นขออนุญาตทำไม้ออกจากเขตป่าสงวนแห่งชาติ ตามกฎกระทรวงฉบับที่ 1106 (พ.ศ.2528) ออก
ตามความในพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.2507 ว่าด้วยการทำไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ (เอกสาร
แนบ 2) และต้องปฏิบัติตามระเบียบกรมป่าไม่ว่าด้วยการใช้ประโยชน์สวนป่าที่ปลูกตามเงื่อนไขสัมปทานทำไม้
ซึ่งปลูกไม้ที่มีไม้หวงห้าม พ.ศ.2541 (เอกสารแนบ 5) ไม้ที่ทำออกต้องชำระค่าซื้อไม้ให้กรมป่าไม้ (รช. หรือ

รัฐบาลขาย) ในอัตรา 2 เท่าค่าภาคหลวงไม้ ตามกฎกระทรวงฉบับที่ 1221 (พ.ศ.2531) ซึ่งกำหนดค่าภาคหลวงไม้ที่มีไขไม้หวงห้ามตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ ลูกบาศก์เมตรละ 5.- บาท (เอกสารแนบ 3)

1.3 สวนป่าโครงการที่ 4 (เป็นสวนป่าที่ปลูกขุดเขยตามเงื่อนไขสัมปทานทำไม้ของผู้รับสัมปทาน ได้แก่ บริษัทจังหวัดทำไม้ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก การรถไฟ ฯลฯ) องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้รับมอบพื้นที่จากกรมป่าไม้มาดูแลรักษาและใช้ประโยชน์ ตามบันทึกข้อตกลง เรื่อง การใช้ประโยชน์สวนป่าที่ปลูกตามเงื่อนไขสัมปทานทำไม้ ระหว่างกรมป่าไม้กับองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ ลงวันที่ 8 มิถุนายน 2538 (เอกสารแนบ 4) เป็นสวนป่าที่ปลูกอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ

1.3.1 สวนป่าโครงการที่ 4 ที่ปลูกไม้หวงห้าม (ไม้สัก) และดำเนินการปลูกโดยผู้รับสัมปทานทำไม้เดิมที่เป็นรัฐวิสาหกิจ (องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก บริษัทสหায়ร่วมรบเกาหลี การรถไฟแห่งประเทศไทย ฯลฯ) สามารถนำไปขึ้นทะเบียนที่ดินเป็นสวนป่า ตามพระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ.2535 มาตรา 4 (5) ได้ ไม้ที่ทำออกในรอบตัดฟันแรกต้องจ่ายค่าตอบแทนในอัตรา 2 เท่าค่าภาคหลวงให้กรมป่าไม้ เช่นเดียวกับข้อ 1.2.1

1.3.2 สวนป่าโครงการที่ 4 ที่ปลูกไม้หวงห้าม (ไม้สัก) และดำเนินการปลูกโดยผู้รับสัมปทานทำไม้เดิมซึ่งมิได้เป็นรัฐวิสาหกิจ ได้แก่ บริษัทจังหวัดทำไม้ต่างๆ (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้ตีความแล้ว บริษัทจังหวัดทำไม้ต่างๆ มิได้เป็นทบวงการเมือง รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ) จึงไม่สามารถนำไปขึ้นทะเบียนที่ดินเป็นสวนป่า ตามพระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ.2535 มาตรา 4 (5) ได้ การทำไม้ต้องยื่นขออนุญาตทำไม้ออกจากเขตป่าสงวนแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 มาตรา 11 โดยปฏิบัติตามกฎกระทรวงฉบับที่ 24 (พ.ศ.2518) ออกตามความในพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ.2484 ว่าด้วยการทำไม้หวงห้าม (เอกสารแนบ 6) เมื่อได้รับอนุญาตแล้วไม้ที่ทำออกต้องชำระ

(1) ค่าภาคหลวงไม้ในอัตรา 1 เท่าค่าภาคหลวง ตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดอัตราค่าภาคหลวงไม้หวงห้าม ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ.2484 ลงวันที่ 22 มกราคม พ.ศ.2531 (เอกสารแนบ 7)

(2) ค่าบำรุงป่าตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ลงวันที่ 17 มีนาคม พ.ศ.2529 เรื่อง กำหนดให้ผู้รับสัมปทานหรือผู้รับอนุญาตทำการบำรุงป่าหรือปลูกสร้างสวนป่า หรือออกค่าใช้จ่ายเพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทำการบำรุงป่าหรือปลูกสร้างสวนป่าแทน และกำหนดอัตราค่าใช้จ่ายในการบำรุงป่าหรือปลูกสร้างสวนป่า (เอกสารแนบ 8) โดยกำหนดอัตรา ดังนี้

- (2).1 ไม้สักชั้น ก. หกเท่าของค่าภาคหลวง
- (2).2 ไม้สักชั้น ข. หรือ ค. สี่เท่าของค่าภาคหลวง
- (2).3 ไม้สักชั้น ง. สองเท่าของค่าภาคหลวง

สรุป ชำระค่าภาคหลวงและค่าบำรุงป่า รวม

- ไม้สักชั้น ก. รวม 7 เท่าค่าภาคหลวง ลูกบาศก์เมตรละ 200.- บาท = 1400.- บาทต่อลูกบาศก์เมตร
- ไม้สักชั้น ข. รวม 5 เท่าค่าภาคหลวง ลูกบาศก์เมตรละ 150.- บาท = 750.- บาทต่อลูกบาศก์เมตร
- ไม้สักชั้น ค. รวม 5 เท่าค่าภาคหลวง ลูกบาศก์เมตรละ 80.- บาท = 400.- บาทต่อลูกบาศก์เมตร
- ไม้สักชั้น ง. รวม 3 เท่าค่าภาคหลวง ลูกบาศก์เมตรละ 20.- บาท = 60.- บาทต่อลูกบาศก์เมตร

1.3.3 สวนป่าโครงการที่ 4 ที่ปลูกไม้ที่มีไขไม้หวงห้าม (ไม้นอกประเภท เช่น ยูคาลิปตัส กระถินณรงค์ มะฮอกกานี ฯลฯ) นำไปขึ้นทะเบียนที่ดินเป็นสวนป่าตามพระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ.2535 ไม่ได้ การทำไม้และการชำระค่าภาคหลวงไม้ ดำเนินการเช่นเดียวกับข้อ 1.2.2

1.4 สวนป่าโครงการที่ 5 (เป็นสวนป่าที่ปลูกโดยใช้งบประมาณของกรมป่าไม้ ส่งมอบให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ดูแลรักษาและใช้ประโยชน์ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2548) เป็นสวนป่าที่ปลูกไม้หวงห้ามและปลูกไม้ที่มีใช้ไม้หวงห้าม การทำไม้ออกจากสวนป่าให้ปฏิบัติตามระเบียบกรมป่าไม้วาดด้วยการกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ดูแลรักษาและใช้ประโยชน์สวนป่าที่ปลูกโดยใช้งบประมาณของกรมป่าไม้ พ.ศ.2555 ประกาศ ณ วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2555 (เอกสารแนบ 9)

การทำไม้ออกจากสวนป่า องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ต้องชำระค่าซื้อไม้ (รช. หรือรัฐบาลขาย) และค่าตอบแทนให้กรมป่าไม้ เพื่อนำเงินส่งคืนคลังเป็นรายได้แผ่นดิน ดังนี้

1.4.1 ไม้สวนป่ามีขนาดหรืออายุครบรอบตัดฟัน ให้ใช้วิธีตัดหมดเพื่อปลูกป่าทดแทน องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ต้องจ่ายค่าซื้อไม้ในอัตรา 4 เท่าค่าภาคหลวงสำหรับไม้สัก และในอัตรา 3 เท่าค่าภาคหลวงสำหรับไม้กระยาเลยหรือไม้พิน และต้องจ่ายเงินเพิ่มเป็นค่าตอบแทนในอัตรา 3 เท่าค่าภาคหลวง เพื่อให้กรมป่าไม้ นำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

1.4.2 การตัดสายขยายระยะและการตัดออกหมดสำหรับไม้สวนป่าที่มีขนาดใช้ประโยชน์ได้แล้วหรือไม้ที่ตัดออกหมด เนื่องจากกรมป่าไม้หรือหน่วยงานอื่นของรัฐใช้ประโยชน์ทับพื้นที่สวนป่า ไม้ที่ได้จากสวนป่า องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ต้องจ่ายค่าซื้อไม้ในอัตรา 3 เท่าค่าภาคหลวงสำหรับไม้สัก และในอัตรา 2 เท่าค่าภาคหลวงสำหรับไม้กระยาเลยหรือไม้พิน และต้องจ่ายเงินเพิ่มเป็นค่าตอบแทนในอัตรา 2 เท่าค่าภาคหลวง เพื่อให้กรมป่าไม้ นำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

1.4.3 การตัดไม้บำรุงสวนป่าทางวิชาการกรณีอื่นๆ ไม้ที่ทำออก องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ต้องจ่ายค่าซื้อไม้ในอัตรา 2 เท่าค่าภาคหลวงสำหรับไม้สัก และในอัตรา 1 เท่าค่าภาคหลวงสำหรับไม้กระยาเลยหรือไม้พิน และต้องจ่ายเงินเพิ่มเป็นค่าตอบแทนในอัตรา 1 เท่าค่าภาคหลวง เพื่อให้กรมป่าไม้ นำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

สรุป จ่ายค่าซื้อไม้และค่าตอบแทนให้กรมป่าไม้

ข้อ 1.4.1 ไม้สัก จ่าย 7 เท่าค่าภาคหลวง

ไม้กระยาเลยหรือไม้พิน จ่าย 6 เท่าค่าภาคหลวง

ข้อ 1.4.2 ไม้สัก จ่าย 5 เท่าค่าภาคหลวง

ไม้กระยาเลยหรือไม้พิน จ่าย 4 เท่าค่าภาคหลวง

ข้อ 1.4.3 ไม้สัก จ่าย 3 เท่าค่าภาคหลวง

ไม้กระยาเลยหรือไม้พิน จ่าย 2 เท่าค่าภาคหลวง

2. ค่าภาคหลวงของป่า (น้ำยางพารา)

การเก็บหาของป่า (น้ำยางพารา) จากสวนป่าขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ทุกโครงการ ที่ปลูกอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ กรมป่าไม้กำหนดให้ทุกสวนป่าขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ต้องยื่นขออนุญาตเก็บหาของป่า (น้ำยางพารา) ตามกฎกระทรวงฉบับที่ 1107 (พ.ศ.2528) ออกตามความในพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.2507 ว่าด้วยการเก็บหาของป่าในเขตป่าสงวนแห่งชาติ (เอกสารแนบ 10)

เมื่อได้รับใบอนุญาตเก็บหาของป่า (น้ำยางพารา) ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ (แบบ ปส.10) แล้วของป่า (น้ำยางพารา) ที่องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เก็บได้ต้องชำระค่าภาคหลวงและค่าบำรุงป่า ตามกฎกระทรวงฉบับที่ 1221 (พ.ศ.2531) ออกตามความในพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.2507 (เอกสารแนบ 3) ดังนี้

2.1 ค่าภาคหลวงสำหรับของป่า (น้ำยางพารา) ที่ไม่อาจคำนวณเป็นลูกบาศก์เมตร หรือที่นิยมซื้อขายกันตามมาตรฐานอื่นนอกจากลูกบาศก์เมตร ให้คิดร้อยละสิบของราคาตลาดที่ผู้ว่าราชการจังหวัดท้องที่ประกาศกำหนด (น้ำยางพารานิยมซื้อขายกันเป็นกิโลกรัม) เป็นปีๆ ไป

2.2 ค่าบำรุงป่าสำหรับของป่า (น้ำยางพารา) คิดครึ่งเท่าของค่าภาคหลวง (ตามข้อ 2.1) คือ ร้อยละห้าของราคาตลาดที่ผู้ว่าราชการจังหวัดท้องที่ประกาศกำหนดเป็นปีๆ ไป

สรุป ค่าภาคหลวงและค่าบำรุงป่าของป่า (น้ำยางพารา) ที่ต้องชำระให้กรมป่าไม้รวมร้อยละสิบห้า (15%) ของราคาตลาดตามผู้ว่าราชการจังหวัดท้องที่ประกาศกำหนด

สำนักวิจัยพัฒนาและสารสนเทศ

19 เมษายน 2555